

Demonism

Mihai Eminescu

O raclă mare-i lumea. Stelele-s cuie
Bătute-n ea și soarele-i fereastră
La temnița vieții. Prin el trece
Lumina frântă numai dintr-o lume
Unde-n loc de aer e un aur,
Topit și transparent, mirositor
Și cald. Câmpii albastre se întind,
A cerurilor câmpuri potolind
Vânăta lor dulceată sub suflarea
Acelui aer aurit.
Acolo stă la masa lungă, albă,
Bătrânul zeu cu barba de ninsoare
Și din păhare nalte bea auroră
Cu spume de nori albi. Și îngeri dulci
În haine de argint, frunți ca ninsoarea,
Cu ochi albaștri cari lin lucesc
Și-ntunecat în lumea cea solară,
Cu sânnuri dulci, ca marmura de netezi,
Îi mângâi barba lungă, - și reazim capul
De umerii bătrâni cuprinși de plete.
Și colțuroasa-i roșie coroană,
De fulger împietrit, lucește-n aer
Sălbatec. Iar un înger... cel mai blând,
Îngenuncheat l-a lui picioare cântă
Pe arfa sa și aerul roșește
De voluptatea cântecului său...
Nu credeți cum că luna-i lună. Este
Fereastră cărei ziua-i zicem soare.
Când îngeri cântă de asupra raclei
În lumea cerurilor - ele-albesc.
Și nu mai pătrund raze aurite
Prin vechi oblon - ci raze de argint
Și pe pământ ajung țandări duioase
Din cântecul frumos - dar numai țandări...
Ici în sicriu, sub cel capac albastru
Și ținuit și ferecat cu stele,
Noi viermuim în mase în cadavrul
Cel negru de vechime și uscat
Al vechiului pământ care ne naște -
Certându-ne-ntre noi, ființi ciudate,
Grețoase în deșertăciunea lor.
Este un ce măreț în firea noastră,
Dar acel ceva nu din noi răsare,

O moștenim de la Titanul mort,
De la pământ, în care ne nutrim.
În moartea lui e ceva sfânt și mare,
E o gândire-adâncă și-ndrăzneală
Pentru ce el fu condamnat la moarte.
Viața noastră e o ironie,
Minciuna-i rădăcina ei. Dorința
De-a fi și de-a avea singur tot ce este
Principiul e de înflorire a ei.
În van pământul mort ne-nspiră câteodată
Din sântul suc al stinsei sale vieți
Gândiri de-o nobilă, naltă răscoală:
Întoarcerea la fire și dreptate.
Noi nu-l pricepem... o-ncercăm adese
Dar n-o putem. Făcuți suntem
După asemănarea-acelui mare
Puternic egoist, carele singur
Îmbrăcat în mărirea-i solitară
Ridică-n cer înnourata-i frunte.
În van voim a reintra-n natură,
În van voim a scutura din suflet
Dorința de mărire și putere,
Dorința de a fi ca el în lume:
Unici. Și această dorință,
Temei la state, națiuni și cauza
Războaielor cumplite care sunt
Pașii istoriei, acest e... răul.
Să nu ne înșelăm. Impulsul prim
La orice gând, la orișice voință,
La orice faptă-i răul. Însă
Atuncea când ne naștem, răsăriți
Abia din carnea vechiului Titan,
Noi suntem buni - până suntem copii.
O binefacere ne dă pământul,
Neprețuită-n duioșia ei,
El ne permite ca să ne întoarcem
Dup-o viață vană, zgomotoasă,
În sânul lui - în sânul lui și-al păcii.
El ne-a și pus, bătrân-duiosul tată,
Adânc în suflet o dorință dulce
Și de-ntrebăm această-enigmă scumpă
Ce însemnează și dacă voim
A o pricepe, ea răspunde: pace.
Da! pace căutăm fără s-o știm.
Ce n-o luăm de la-nceput? De ce
O căutăm în luptă? Căci în lupte
Nu e decât victorie pe de o parte,
Cădere pe de alta - nedreptate.

Și din viața noastră, întemeiată
Pe rău și pe nedrept și pe minciună,
Și din știința morții - a renturnării
În corpul mort, din care am ieșit,
Se naște veșnica nefericire.

Suntem copii - etern nefericiți.
Dar în zădar, căci suntem după chipul
Și asemănarea lui. Noi suntem răi
Fără de a avea puterea lui. Răi putem fi
Mai ca și el - dară din neputință
Se naște ironia vieții noastre.
În van Titanul mort, ce ne-a născut
Binele ni-l voiește; în zădar
Cearcă-a vorbi cu noi în cugetări
Strălucitoare, varii, -mbălsămate,
În flori, în râuri, în glasul naturii
Ce-i glasul lui, consilii vrea a da.
În van. Viața, sufletul, rațiunea
- Scânteia care o numim divină -
Ne face a ne înșela asupra firii
Și-a nu o înțelege...
O, demon, demon! Abia-acum pricep
De ce-ai urcat adâncurile tale
Contra nălțimilor cerești;
El a fost rău și fiindcă răul
Puterea are de-a învinge... învinse.
Tu ai fost drept, de-aceea ai căzut.
Tu ai voit s-aduci dreptate-n lume:
El e monarc și nu vrea a cunoaște
Decât voința-și proprie și-aceea
E rea. Tu ai crezut, o, demon,
Că în dreptate e putere. - Nu,
Dreptatea nu-i nimic fără de putere.
Cătat-ai aliați între titanii
Ce brăzdau caosul-n a lor răscoală,
Ai înzestrat pământul cu gândiri,
L-ai înarmat cu argumente mari
Contra lui Ormuz.
Și el ca tine a devenit rebel,
Se zvârcoli spre ceruri spre-a le sparge,
Mișcând aripile-i de munți de piatră,
Puterea sa cumplită - contra Lui.
Dar deturnat el recăzu în caos -
Cadavru viu, l-înveli într-o raclă
Albastră.
Titan bătrân, cu aspru păr de codri,
Plânge în veci pe creștii feții sale

Fluvii de lacrimi. De-aceea-i ca mort;
Uscat... stors de dureri este adâncu-i -
Și de dureri a devenit granit.
A lui gândiri încremeniră reci
În fruntea sa de stânci și deveniră:
Rozele dulci rubine; foile,
Smaralde, iară crinii,
Diamante. Sângele său
Se prefăcu în aur, iară mușchii
Se prefăcură în argint și fier.
Din carnea-i putrezită, din noroi
S-au născut viermii negrului cadavru:
Oamenii.
Spre a-l batjocori până și-n moarte
Ne-am născut noi, după ordin divin,
Făcuți ca să-și petreacă Dumnezeu
Bătrân cu comica-ne neputință,
Să râdă-n tunet de deșertăciunea
Viermilor cruzi, ce se aseamănă cu el,
Să poată zice-n cruntă ironie:
Pământ rebel, iată copiii tăi!